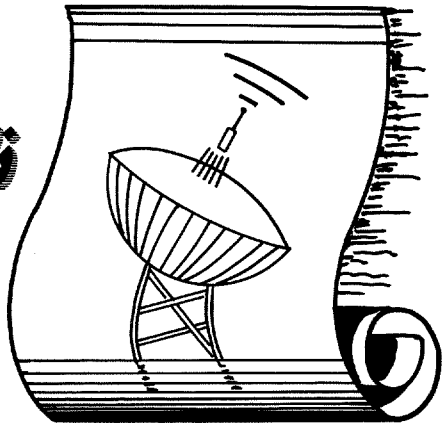

نگاهی به مطبوعات عربستان

۱۲۰ ساعت فعالیت روزانه رادیو سعودی در موسم حج

فعالیت روزانه کانالهای رادیویی سعودی ویژه موسم حج، از آغاز ماه ذی القعدة تا پایان ماه ذی الحجه به ۱۲۰ ساعت می‌رسد. محمد بن عثمان المنصوری، معاون وزیر تبلیغات عربستان در امور رادیو، با بیان مطلب فوق افزود: ۲۷ رادیو از کشورهای عربی و اسلامی به طور مستقیم به گزارش مراسم حج می‌پردازند. وی خطبه عرفه و اقامه نماز جماعت در عرفات - به صورت جمع و قصر - و خطبه و نماز عید قربان در مسجد الحرام را جزء برنامه‌هایی ذکر کرد که به طور مستقیم در کشورهای مختلف جهان پخش می‌شود.

نامبرده مجموعه برنامه‌های ویژه موسم حج را بیش از ۲۰۰ برنامه شمرد و گفت: این برنامه‌ها از رادیو کشوری، رادیو شبکه ۲، رادیو قرآن و رادیو ندای اسلام و همچنین از دو کنال رادیویی انگلیسی و فرانسوی - به زبانهای عربی، انگلیسی، فرانسوی، اندونزیایی، اردو، ترکی، فارسی، ساحلی، بنگالی، سومالی و ترکستانی - پخش می‌گردد.

وی در خاتمه با بیان این که این برنامه‌ها شامل حدیث، سخنرانی، مصاحبه و دیگر موضوعات متنوع است، گفت: در این برنامه‌ها تعدادی از مشایخ، نویسندگان، اساتید دانشگاه و دیگران شرکت داشته و مجموع این برنامه‌ها با همکاری وزارت امور اسلامی و اوقاف و تبلیغ و ارشاد، وزارت کشور، وزارت حج، وزارت علوم، وزارت بهداشت و غیر آنها انجام می‌شود.

(روزنامه الرياض، مورخ ۲ ذو الحجه ۱۴۱۸ برابر با ۱۱/۱/۷۷).

ارشاد حاجیان توسط کامپیوتر

شرکت برنامه‌های اسلامی بین المللی (شرکت البرامج الاسلامیة الدولية «جیسکو») یک برنامه کامپیوتری جهت آشنایی حاجیان خانه خدا با مناسک حج تهیه و منتشر نموده که علاوه بر بیان احکام، مطابق مذاهب چهارگانه اهل سنت، از نقشه‌های برجسته و عکسها و مجسمه‌های مختلف برای این منظور بهره گرفته است. در این برنامه بیننده را به جایگاه مقدس کعبه می‌برد تا کعبه را و کیفیت طواف را، مقام ابراهیم، حجر اسماعیل، چاه زمزم، سعی بین صفا و مروه، رمی جمرات و همه آن اماکن مقدس را از نزدیک مشاهده کند و همراه این تصاویر، اهمیت هر یک از این مکانهای مقدس و سابقه تاریخی ارتباط آنها با مناسک حج بیان می‌شود.

در ضمن این برنامه کیفیت «حجة الوداع» را بر اساس کتب تاریخ مطرح کرده و همچنین آیات قرآنی، احادیث نبوی، قصه‌های قرآنی مربوط به حج، تاریخ و مراحل ساخت کعبه و مراحل تاریخ ساخت مسجد الحرام را تبیین می‌کند. گفتنی است که برنامه مزبور به زبانهای انگلیسی، مالزیایی، اندونزیایی و ترکی تهیه گردیده است.

(هفته نامه المسلمون، شماره ۶۷۳، مورخ ۲۷ شعبان ۱۴۱۸ = ۶/۱۰/۷۶)

ملاحظه: از آنجا که برنامه‌هایی از این قبیل فاقد نظرات و دیدگاههای شیعه است، مناسب به نظر می‌رسد که معاونت آموزش و تحقیقات بعثه مقام معظم رهبری نسبت به تهیه چنین برنامه‌ای اقدام نموده با چند زبان زنده دنیا، در اختیار مسلمانان جهان قرار دهد.

گزارشی از برنامه‌های دروس علمی در مسجد الحرام

در سال ۱۴۱۸ هـ برنامه دروسهای علمی و دینی که همه روزه در مسجد الحرام برگزار می‌گردید به شرح ذیل است:

۱ - شیخ محمد السبیل رییس امور حرمین، بعد از نماز مغرب در روزهای شنبه و یکشنبه از کتاب «قرّة عیون الموحّدين» تدریس عقیده، در روزهای دوشنبه و سه شنبه از کتاب «الروض المرعب» تدریس فقه، و در روزهای چهارشنبه و پنجشنبه از کتاب «بلوغ المرام» تدریس حدیث می‌کند.

- ۲ - شیخ عبدالله البسام عضو هیأت کبار العلماء، بعد از نماز مغرب در روزهای شنبه، یکشنبه و دوشنبه از کتاب «الروضع المربع» فقه می‌گوید.
- ۳ - دکتر شیخ صالح بن حمید امام و خطیب مسجد الحرام و عضو مجلس شورای عربستان، بعد از نماز صبح در روزهای شنبه و یکشنبه از «تفسیر ابن کثیر» تدریس تفسیر، در روزهای دوشنبه و سه شنبه از کتاب «المنتقى مع نیل الأوطار» تدریس احکام، و در روزهای چهارشنبه و پنجشنبه از کتاب «مختصر منهاج القاصدين» تدریس اخلاق و آداب دارد.
- ۴ - دکتر شیخ عبدالرحمن السديس امام و خطیب مسجد الحرام، بعد از نماز مغرب در روزهای یکشنبه از کتاب «الأصول الثلاثة» عقیده و از کتاب «عمدة الأحكام» فقه می‌گوید و در روزهای دوشنبه «تفسیر ابن سعدی» را تدریس می‌کند.
- ۵ - شیخ سعود الشريم امام و خطیب مسجد الحرام، بعد از نماز مغرب در روزهای شنبه و سه شنبه از کتاب «أخصر المختصرات» درس فقه می‌گوید.
- ۶ - دکتر شیخ عمر السبيل، بعد از نماز عصر در روزهای شنبه و سه شنبه از کتاب «قرة عيون الموحدين» به تدریس عقیده و از کتاب «هداية الراغب» به تدریس فقه می‌پردازد.
- ۷ - دکتر شیخ جابر بن الطيب بن علی، بعد از نماز مغرب در روزهای شنبه و یکشنبه از کتاب «شرح الرحبيه» فرائض (سهام ارث) را تبیین می‌کند، در روزهای سه شنبه کتاب فقهی «الروض المربع شرح زاد المستنقع» را تدریس می‌نماید و در روزهای دوشنبه و چهارشنبه از «الرحبيه» فرائض (سهام ارث) و از «الأجرومية» ادبیات عرب می‌گوید.
- ۸ - دکتر شیخ سليمان التويجری، بعد از نماز مغرب در روزهای یکشنبه و چهارشنبه از کتاب عقیدتی «الحمويه» و در روزهای دوشنبه و پنجشنبه از کتاب فقهی «الروضع المربع» درس می‌گوید.
- ۹ - دکتر شیخ محمد العروسی عبد القادر، بعد از نماز مغرب در روزهای شنبه و یکشنبه کتاب فقهی «المبدع شرع المقنع»، در روزهای دوشنبه کتاب عقیدتی «شعب الايمان» و در روزهای سه شنبه کتاب تفسیری «المحرر الوجيز» را می‌خواند. ضمناً نامبرده به انگلیسی هم خوب سخن می‌گوید.
- ۱۰ - دکتر شیخ حمزه الفعر، بعد از نماز مغرب در روزهای شنبه و سه شنبه کتاب حدیثی «مختصر البخاری» را تدریس می‌کند.

۱۱ - دکتر شیخ سعود الثبیتی ، یک ساعت قبل از مغرب در روزهای یکشنبه از کتاب فقهی «الروض المربع» می‌خواند و در روزهای سه شنبه از کتاب «القواعد و الفوائد الأصولیه» که در قواعد اصولی است تدریس می‌نماید.

۱۲ - شیخ طه البرکاتی، بعد از نماز صبح در روزهای شنبه و یکشنبه «تفسیر ابن کثیر» را می‌گوید، در روزهای دوشنبه و سه شنبه کتاب فقهی «مغنی المحتاج» را می‌خواند، روزهای چهارشنبه «العقیده الواسطیه» را تدریس می‌کند و در روزهای پنجشنبه از کتاب «فتح المجید»، که در موضوع عقیده است، درس می‌گوید.

۱۳ - شیخ یحیی عثمان المدرس، بعد از نماز مغرب در روزهای جمعه و شنبه از «تفسیر ابن کثیر» تفسیر، در روزهای یکشنبه از «فتح المجید» توحید، در روزهای دوشنبه از «فتح الباری» حدیث، در روزهای سه شنبه از «السلسیل فی معرفة الدلیل» فقه و در روزهای چهارشنبه از «عون المعبود» حدیث تعلیم می‌دهد.

۱۴ - شیخ حافظ برهان بخاری، بعد از نماز مغرب در روزهای شنبه از «قره عیون الموحّدین» درس توحید می‌دهد. در روزهای یکشنبه توسط «ریاض الصالحین» ترغیب می‌نماید. در روزهای دوشنبه با «قصار السور» تألیف ابن قیم به تفسیر قرآن می‌پردازد. در روزهای سه شنبه به واسطه «مختصر کتاب الکبائر» ترهیب و انذار دارد. در روزهای چهارشنبه از کتاب «محمد ﷺ بین الاتباع والابتداع» سیره می‌گوید. در روزهای پنجشنبه از «بلوغ المرام» فقه می‌خواند و در روزهای جمعه از کتابهای فتاوی ابن باز و ابن عثیمین و لجنة الفتوی، احکام می‌گوید. ضمناً نامبرده به زبانهای فارسی و ترکی نیز به خوبی حرف می‌زند.

۱۵ - شیخ محمد خیر حجازی، بعد از نماز صبح در تمام ایام هفته بجز پنجشنبه‌ها از «تفسیر جلالین» تفسیر و از «سنن ترمذی» حدیث می‌گوید. و بعد از نماز مغرب در تمام ایام هفته بجز پنجشنبه‌ها از «تفسیر ابن کثیر»، درس تفسیر می‌دهد. در ضمن نامبرده به زبان اردو و برخی زبانهای دیگر نیز آشنایی دارد.

۱۶ - شیخ عبدالله العمرو، بعد از نماز مغرب در تمام ایام هفته بجز پنجشنبه‌ها در قسمت بانوان به موعظه می‌پردازد.

۱۷ - شیخ عبدالرحمن العتیق، بعد از نماز مغرب در تمام ایام هفته بجز جمعه‌ها در

قسمت بانوان به وعظ مشغول است.

۱۸ - شیخ محمد عبدالقادر مندیلی، بعد از نماز مغرب در روزهای شنبه و یکشنبه از «کفایة الاخبار» درس فقه می‌گوید. در روزه‌های دوشنبه و سه شنبه از «تفسیر العلام» درس حدیث می‌گوید و در روزهای چهارشنبه و جمعه «کتاب التوحید» را تدریس می‌کند. قابل توجه این که نامبرده به زبان اندونزی و ملاوی درس می‌دهد.

۱۹ - شیخ عبدالفتاح حسین رواه، بعد از نماز مغرب در روزهای شنبه و یکشنبه از «شرح السنة» حدیث، و از «کفایة الاخبار» فقه می‌گوید. در روزهای دوشنبه و سه شنبه از «المجموعۃ الراویة» فرائض (سهام ارث) را تبیین می‌کند. در روزهای چهارشنبه و پنجشنبه از «الجامع لأحكام القرآن» تفسیر و از «فطر الندی» نحو می‌خواند. و در روزهای جمعه از کتاب «التذکره» به نقل موعظه می‌پردازد.

۲۰ - شیخ ابو عمر فضل الحق، بعد از نماز مغرب در تمام ایام هفته از کتاب «الأسئلة والأجوبة» نقل حدیث می‌کند و توسط کتاب «الجامع الفرید» درس عقیده می‌گوید. ضمناً نامبرده به زبان اردو تدریس می‌نماید.

۲۱ - شیخ عبدالکریم بنجر، بعد از نماز مغرب در تمام ایام هفته با استفاده از کتاب «ریاض الصالحین» درس توحید می‌دهد، و زبان درسی وی اندونزیایی است. شایان ذکر است: اساتیدی که به زبان تدریس آنان اشاره‌ای نشده به زبان عربی تدریس می‌کنند.

(روزنامه عکاظ مورخ ۳۰ رجب ۱۴۱۸ برابر با ۹/۹/۷۶)

ملاحظه: متأسفانه علی‌رغم داشتن چنین برنامه‌هایی، دیگر مذاهب اسلامی از داشتن کرسی تدریس در مسجد الحرام و مسجد النبی محروماند و این نقطه ضعفی است که دولت عربستان باید نسبت به برطرف ساختن آن اقدام کند تا مسلمانان بتوانند در جوئی همراه با تفاهم، به یکدیگر نزدیک شده، از حج بهره‌کافی ببرند.

بافت جامه و پرده کعبه معظمه

کارخانه مخصوصی در مکه مکرمه همه ساله جامه و پرده‌ای برای کعبه معظمه می‌بافد و در نهم ذی الحجه لباس این خانه محترم تعویض می‌گردد. جامه کعبه هم‌اشار از ابریشم

خالص است که ارتفاع آن ۱۴ متر می‌باشد. در حد یک سوم بالای آن کمربندی است با عرض ۹۵ سانتی متر و طول ۴۷ متر. این جامه از ۱۶ قطعه تشکیل شده است. و پرده درب خانه معظم الهی هم از همان ابریشم خالص است که زربفت شده و ارتفاع آن ۶/۵ و عرض آن ۳/۵ متر می‌باشد.

شایان ذکر است که سال گذشته، برای این جامه و پرده ۱۶/۰۰۰/۰۰۰ ریال سعودی هزینه شده است.

(روزنامه عکاظ مورخ ۲ ذو القعدة ۱۴۱۸ برابر با ۹/۱۲/۷۶)

۱۰ پیشنهاد جهت تبلیغ در موسم حج

در مجله «الدعوة» ارگان «مؤسسة الدعوة الصحفیه» آمده است: چه بسا ممکن است افکار و پیشنهادهای دیگری در باره به کارگیری موسم حج جهت تبلیغات وجود داشته باشد، اما در اینجا چند پیشنهاد مطرح می‌گردد تا آنچه مناسب بود به کار گرفته شود:

- ۱ - تقدیم بسته‌هایی به عنوان هدیه به بانوان که شامل کتابچه، مسواک، دستکش و نوار صوتی اسلامی باشد. و مشابه آن هدایایی برای آقایان در نظر گرفته شود.
- ۲ - توزیع برخی از جزوات ارشادی در مساجد راه مکه.
- ۳ - دیدار از برخی خیمه‌ها در منا، و آشنایی با مردم و پرسش از احوال آنها و خوشرفتاری با آنان که این نکته در الفت دل‌های مسلمانان بسیار موثر است.
- ۴ - توزیع و خیرات آب سرد، انواع آب میوه و امثال آن که در جذب دل‌ها نیز موثر است.
- ۵ - کمک به مردم، کوشش در راه خدمتگزاری و امداد آنان، به ویژه اشخاص بزرگسال و درماندگان و همراه این کمکها توجیه و بیان مطالب.
- ۶ - قرار دادن برخی از کتابچه‌ها و جزوات در ماشینهای کرایه‌ای، تا حاجیان در طی راه از آنها استفاده کنند.
- ۷ - انتخاب برخی از کتابچه‌ها و نوارهای مفید و قرار دادن آنها در کیف کوچکی تا به آسانی بتوان تعدادی از آنها را، همراه نصیحت و تذکر به افرادی هدیه نمود.
- ۸ - اگر در میان گروهی بودید، خوب است کتابی را برای خواندن شروع کنید تا آن گروه به خواندن و به پایان رساندن آن کتاب وادار گردند.

۹- نهی نمودن از بعضی منکرات که حاجیان به آن توجه ندارند؛ از قبیل سیگار کشیدن، به همراه نصیحت و موعظه و اعطای هدایای مناسب.

۱۰- تهیه یک برنامه روزانه برای حاجی به ضمیمه برخی از احکام و کارهایی که بر حاجی لازم است.

(هفته نامه الدعوه، مورخ ۲۱ ذو القعدة ۱۴۱۸ برابر با ۲۸/۱۲/۷۶)

گزارشی از گردهمایی ائمه جمعه و جماعات در وزارت امور اسلامی سعودی در یک همایش گسترده با حضور ائمه جمعه و جماعات، شیخ صالح بن عبد العزیز بن محمد بن ابراهیم آل شیخ، قائم مقام وزیر امور اسلامی و اوقاف و تبلیغ و ارشاد سعودی، ضمن مهم خواندن این گونه همایشها، به خطیبان جمعه توصیه‌هایی نمود که از آن جمله است:

۱- اصلاح نیت، چونکه پیامبر ﷺ فرموده: «أَمَّا الْأَعْمَالُ بِالنِّيَّاتِ وَإِنَّا لِكُلِّ امْرِئٍ مَا نَوَى».

۲- خطبای جمعه از ابتدای هفته، خود را برای خطبه جمعه مهیا نمایند.

۳- حال مردم را رعایت نموده و خطبه‌ها نه آنقدر به اشاره باشد که جز اندکی از مردم آن را متوجه نشوند و نه آنقدر طولانی که خسته کننده باشد.

۴- ائمه جمعه نباید از مردم کناره گیری کنند.

۵- نماز جمعه بایستی در وقت خودش اقامه گردد.

۶- ائمه جمعه پیشنهادهای خود را به مرکز ارسال نمایند.

۷- با توجه به این که «عقاید» رکن اساسی دین است، حتماً مسائل عقیدتی در خطبه‌ها مطرح گردد.

۸- به موعظه و اندرز مردم نیز اهتمام شود.

قائم مقام وزیر امور اسلامی عربستان، به عنوان یک دستور العمل به امامان و خطیبان جمعه گفت: خطبه دوم نماز جمعه شعار اهل سنت و جماعت است. در خطبه دوم با خوارج، معتزله و دیگر فرقه‌های گمراه مبارزه کنید. در خطبه دوم بایستی با اهل بدعت به مخالفت بر خیزید و این مسائل باید تکرار گردد تا در دل‌های مردم رسوخ نماید. در خطبه دوم ولی امر را

دعا کرده و برای صحابه و امهات المؤمنین ترضی نمایند....

(هفته نامه الدعوه، مورخ ۸ شوال ۱۴۱۸ برابر با ۱۶/۱۱/۷۶)

ملاحظه: ائمه جمعه عربستان متأسفانه بر اساس یافته‌های ذهنی خود، در خطبه‌ها در برخی موارد، به اعتقادات دیگر مذاهب اسلامی اهانت می‌کنند، که در نتیجه اختلافات فرقه‌ای و مذهبی را دامن می‌زنند که به عنوان نمونه می‌توان به اظهارات خذیفی، امام جمعه مسجد النبی اشاره کرد.

توزیع ۳ میلیون کتاب و نوار با ۲۳ زبان گوناگون

در هنگام ورود حاجیان به سر زمین وحی، از طرف وزارت امور اسلامی سعودی، مرکزی دو فرودگاه و در بندر جدّه مستقر شده با ۳ میلیون کتاب و نوار که به ۲۳ زبان گوناگون تهیه گردیده است. شیخ طلال بن احمد العقیل مسؤول این مرکز ضمن بیان مطلب فوق گفت: این کتابها و نوارها در میان حاجیان و زائران خانه خدا توزیع می‌شود. وی اضافه کرد: برای زائرانی که از اهل علم بوده و در کشورهای خودشان به کار تبلیغ مشغول باشند ۲۰۰۰ نسخه از کتابهای مرجع در نظر گرفته شده که به آنان هدیه می‌گردد.

(روزنامه عکاظ مورخ ۱۹ شوال ۱۴۱۸ برابر با ۲۷/۱۱/۷۶)

ملاحظه: در سالهای اخیر، جزوه‌های تبلیغی فراوانی در عربستان، در بین حجاج توزیع می‌شود که مع‌الأسف دیدگاههای وهابیان را منعکس می‌کند و در پاره‌ای موارد تفرقه‌انگیز است و این در حالی صورت می‌پذیرد که در بسیاری موارد، حتی کتاب دعا و مناسک را در فرودگاه جدّه توقیف و از همراه بردن آن توسط زائران جلوگیری می‌کنند!

زیارت مساجد سبعة در مدینه منوره از دیدگاه یکی از روحانیون سعودی

شیخ صالح بن فوزان الفوزان عضو هیأت کبار العلمای سعودی در پاسخ پرسشی در باره دیدار از مساجد سبعة و دیگر مساجد مدینه منوره می‌گوید: در مدینه منوره فقط دیدار از مسجد النبی ﷺ و مسجد قبا مشروع است و اما زیارت مساجد سبعة، مسجد غمامه و دیگر مساجد هیچ اصلی ندارد و برای دیدار از آنها هیچ فضیلتی نیست و اصلاً دیدار و زیارت آن

مساجد نوعی بدعت و حرام است! چونکه حضرت رسول ﷺ فرموده‌اند: «مَنْ عَمِلَ عَمَلًا لَيْسَ عَلَيْهِ أَمْرُنَا فَهُوَ رَدٌّ»؛ «هرکسی کاری انجام دهد که ما به آن دستور نداده باشیم آن کار مردود است!» (هفته نامه المسلمون، مورخ ۲۶ رمضان ۱۴۱۸ برابر با ۴/۱۱/۷۶)

ملاحظه: دیدار از آثار اسلامی و یادگارهای زمان پیامبر ﷺ امری نیکو و پسندیده، و یادآور خاطرات صدر اسلام است، لیکن متأسفانه روحانی فوق بدون داشتن استدلالی محکم و قوی، آن را نوعی بدعت و حرام دانسته است!

الطائفة المنصورة (!)

«الطائفة المنصورة» عنوان یک کتاب ۴۳ صفحه‌ای است که اخیراً توسط وزیر امور اسلامی عربستان به رشتهٔ تحریر در آمده و منتشر شده است. مؤلف در توضیح عنوان کتاب می‌گوید: «طائفة منصورة» جماعتی هستند که قیام به امر خدا نموده، عامل به کتاب خدا بوده و از سنت حضرت رسول ﷺ سرمشق گرفته‌اند و اینها همان فرقهٔ ناجیه‌ای هستند که حضرت رسول ﷺ از میان ۷۳ فرقه انتخاب نموده است و اینان امتی هستند که تابع حضرت رسول ﷺ و صحابهٔ گرام می‌باشند.

وی اضافه می‌کند: امروز، بیشتر مسلمانان جهان دسته دسته و گروه گروه شده و از کتاب و سنت و روش سلفت امت دوری گزیده‌اند. دکتر ترکی گروه‌های مختلف اسلامی را نصیحت کرده و به تبعیت از کتاب و سنت و اصلاح اشتباهاتشان فراخوانده و می‌افزاید: اسلام، تحزب و پراکندگی و خروج از مسلک اهل سنت و جماعت را اجازه نمی‌دهد(!)

ملاحظه: طرح اینگونه مباحث آنهم به صورت یکطرفه، صحیح به نظر نمی‌رسد. بهتر آن است که علما و اندیشمندان مذاهب اسلامی در سراسر جهان، در یک همایش علمی در مکه اجتماع نموده، موضوع فوق را به بحث بگذارند و پس از استماع دیدگاهها و استدلال‌ها، جمع‌بندی و اظهار نظر شود.

(هفته نامه العالم الاسلامی، مورخ ذو القعدة ۱۴۱۸ برابر با اسفند ۷۶)

دیدگاه یک روحانی بزرگ سعودی درباره مذاهب مختلف اسلامی
از شیخ صالح الفوزان عضو هیأت کبار العلمای سعودی و یکی از مفتیان عالی رتبهٔ این

مملکت سؤال می‌شود؛ نظر تان در باره گروه‌های مختلف و مذاهب گوناگونی که به اسلام منسوبند چیست؟ وی در پاسخ می‌گوید: در اسلام تنها یک گروه به رسمیت شناخته می‌شوند و آن همان‌هایی هستند که در راه پیامبر ﷺ و اصحاب او هستند. چونکه پیامبر ﷺ فرموده است: «این امت ۷۳ فرقه خواهند شد که همه اهل آتشند جز یک گروه!» گفتند: یا رسول الله آن فرقه کدامند؟ فرمود: «آنان که در خط من و اصحاب من باشند». به این جهت اینها «فرقه ناجیه» نام گرفتند و عنوان دیگرشان «اهل سنت و جماعت» است. اهل سنت یعنی آنان که از سنت پیامبر ﷺ پیروی می‌کنند و جماعت به این معنا که اجتماع دارند و اهل تفرقه نیستند. بنا بر این، در اسلام تنها همین فرقه است و همه گروه‌ها و طرفداران مذاهب مختلف بایستی به این جماعت ببینند و دست از جدایی و تفرقه بردارند که قرآن می‌فرماید: «وَلَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ تَفَرَّقُوا».

(هفته نامه «الدعوة» مورخ ۱۱ شعبان ۱۴۱۸ برابر با ۲۰/۹/۷۶)

ملاحظه: رسول خدا ﷺ قرآن و عترت را به عنوان دو امانت گرانبها میان مردم گذاشت و از دنیای فانی به سرای باقی شتافت. بهترین عمل کنندگان به سنت پیامبر، اهل بیت آن حضرت هستند که پیروی از آنان تنها راه نجات ملت‌های مسلمان در سرتاسر جهان است.

کمک به مجاهدان افغانی از حج مستحبی افضل است!

شیخ عبدالعزیز بن عبدالله بن باز مفتی کلّ عربستان، در پاسخ استفتائی می‌گوید: کسی که حج واجب خود را انجام داده، افضل برای او این است که به جای حج مستحبی، هزینه آن را به مجاهدان راه خدا - همچون مجاهدان افغانی و مهاجران و پناهندگان آنان در پاکستان - تقدیم نماید.

از پیامبر اکرم ﷺ سؤال شد: افضل کارها چیست؟ فرمود: ایمان به خدا و رسول. پرسیدند: پس از آن؟ فرمود: جهاد در راه خدا. و سپس؟ فرمود: حج مبرور. در این حدیث که مورد اتفاق همه است، پیامبر ﷺ حج را بعد از جهاد قرار داده‌اند. البته منظور، حج مستحبی است چونکه حج واجب - در صورت استطاعت - رکنی از ارکان اسلام است.

و در صحیحین از حضرت رسول ﷺ نقل شده که فرمود: کسی که رزمنده‌ای را تجهیز

رَبَّنَا إِنَّكَ رَؤُوفٌ رَحِيمٌ.

نامبرده در پایان می‌گوید: این است وسطیت فرقه ناجیه، و این چنین است که اهل سنت «امت وسط» می‌باشند! خدای سبحان فرموده: «و كَذَلِكَ جَعَلْنَاكُمْ أُمَّةً وَسَطًا لِتَكُونُوا شُهَدَاءَ عَلَى النَّاسِ وَيَكُونَ الرَّسُولَ عَلَيْكُمْ شَهِيدًا».

(هفته نامه المسلمون، شماره ۶۷۲، مورخ ۲۰ شعبان ۱۴۱۸ برابر با ۲۹/۷۶/۹)

ملاحظه: اینگونه اظهار نظرها متأسفانه جاهلانه و به دور از واقعیت است. شیعه نه تنها صحابه واقعی و فداکار رسول خدا ﷺ را گرامی می‌دارد بلکه در تجلیل از شخصیت آنان، کتابهای فراوانی را نیز به نگارش در آورده است. آنچه که شیعه بر آن پای می‌فشارد، تفکیک قائل شدن بین صحابه با تقوا و با فضیلت و پیرو پیامبر است و آنان که به نوعی از راه قرآن و رسول خدا ﷺ کناره گرفته، به خودکامگی روی آوردند و چونان معاویه در برابر امام و پیشوای زمان خود؛ یعنی علی بن ابی طالب ﷺ به جنگ برخاستند.

آماری از عناوین جراید، کتب و ناشران عربستان

در عربستان سعودی ۷۲۰ عنوان نشریه روزانه تا سالانه منتشر می‌شود، ۳۵۰ ناشر شخصی و دولتی وجود دارد و طی سالهای ۱۴۱۴ تا ۱۴۱۸ هـ. . در مدت پنج سال - ۱۲۵۹۶ عنوان کتاب چاپ شده که با توجه به تیراژ تقریبی آنها، ممکن است تیراژ مجموع آنها از ۲۵۰۰۰۰۰۰ نسخه تجاوز کرده باشد. رئیس کتابخانه ملی ملک فهد با بیان این مطلب افزود: در همین مدت، رساله‌ها و پایان نامه‌های دانشگاهی ۲۵۶۱ عنوان داشته و مواد سمعی و بصری، نقشه‌ها و برنامه‌های کامپیوتری هم دارای ۱۶۵۹۲ عنوان بوده است.

(روزنامه الرياض، مورخ ۲ ذو القعدة ۱۴۱۸ برابر با ۹/۱۲/۷۶)

دائرة المعارف کامپیوتری ۵۰۰ جلدی در فقه اسلامی

با همکاری بانک توسعه اسلامی عربستان سعودی، دبیر کل اوقاف کویت و شرکت جهانی برنامه‌های اسلامی «جیسکو» به زودی یک دائرة المعارف ۵۰۰ جلدی شامل انواع مصادر فقهی، زیر نظر وزارت اوقاف کویت، منتشر خواهد شد.

قابل ذکر است که این مجموعه شامل همه فروع فقهی - عبادات، معاملات، عادات و آداب شرعی - و اصول فقه بوده و حاوی یکصد و چهار موضوع رئیسی است که در بردارنده ۲۷/۰۰۰ موضوع فرعی می‌باشد.

(هفته نامه العالم الاسلامی، مورخ ۲۶ شوال ۱۴۱۸ برابر با ۴/۱۲/۷۶)

ملاحظه: نقطه ضعف این مجموعه‌ها، مطرح نشدن فقه شیعه در آنهاست. متأسفانه بیشتر به دلیل بی‌اطلاعی و یا تعصب‌های مذهبی از نشر آن خودداری می‌کنند. بجاست که مجامع فرهنگی کشور با دست‌اندرکاران چنین موسوعه‌هایی تماس گرفته از آنها بخواهند نظرات فقهی شیعه را نیز منعکس نمایند و در غیر این صورت نسبت به انتشار مجموعه‌ای مستقل در این زمینه اقدام به عمل آورند.

آماده شدن کتابخانه ملک فهد برای اشتراک در شبکه «اینترنت»

کتابخانه ملک فهد در ریاض، همه گونه تجهیزات لازم را برای اشتراک در شبکه «اینترنت» در خلال سال میلادی جاری (۱۹۹۸م) فراهم نموده است. علی الصویغ رئیس این کتابخانه، ضمن بیان مطلب فوق، در زمینه مخطوطات کتابخانه گفت: کتابخانه ملک فهد در بردارنده دو نوع مخطوطه است: نوع اول «میکروفیلم» که ۱۵۰/۰۰۰ مخطوطه دارد و مهمترین آنها مجموعه مخطوطات دانشگاه بریستون بریتانیا است که شامل کتابهای بسیار کمیایی است که مستشرقان و محققان در پایان قرن ۱۸ آنها را جمع آوری نموده‌اند و تعداد این مجموعه ۲۵۰۰۰ کتاب است. نوع دوم «مخطوطات اصلی» که شامل بیش از ۳۰۰۰ مخطوطه در انواع معارف می‌باشد. از آن میان دیوانهای شعر غیر منتشره... به علاوه، اولین مطبوعات عربی و اروپایی است که بارزترین آنها کتاب طب تألیف ابن سینا می‌باشد که در سال ۱۵۹۳ میلادی در رم به چاپ رسیده است.

(روزنامه عکاظ، مورخ ۸ رمضان ۱۴۱۸ برابر با ۱۶/۱۰/۷۶)

ملاحظه: برخی کتابخانه‌های موجود در جمهوری اسلامی ایران؛ از قبیل کتابخانه آستان قدس رضوی در مشهد، کتابخانه حضرت آیه‌الله العظمی مرعشی نجفی در قم، کتابخانه مجلس شورای اسلامی در تهران و... با داشتن نسخ خطی نفیس، از ارزش والایی برخوردارند که بیشتر محققان کشور عربستان از آن بی‌اطلاعند، لذا به نظر

می‌رسد مبادله فهرست نسخ خطی این کتابخانه‌ها و تبادل اطلاعات در این زمینه، راه را برای همکاری‌های علمی و فرهنگی دو کشور آسان خواهد ساخت.

نشر قرآن کریم و برخی از کتب اسلامی با خط بریل

کتابخانه ریاض وابسته به ریاست کل ادارات بحث‌های علمی و افتاء، مجموعه‌ای از قرآن کریم و تعدادی از کتابهایی که به خط بریل چاپ شده در اختیار دارد. عبدالرحمن بن صالح الراجح مدیر این کتابخانه در توضیح این مطلب افزود: پس از قرآن کریم، کتابهای ریاض الصالحین، سیره ابن هشام، العقیده الصحیحه، نواقض الاسلام، المسلمون فی تاریخ الحضاره، حقیقه الصیام، دلیل الحاج و المعتمر، الفیه ابن مالک و مبادی آموزش بریل به زبان عربی، اینها همه در یک بخش مخصوصی از کتابخانه به مراجعین عرضه می‌شود.

(روزنامه عکاظ، مورخ ۲ رمضان ۱۴۱۸، برابر با ۱۰/۱۰/۷۶)

چاپ و اهدای ۲۰۰/۰۰۰ کتاب و رساله به امر ولیعهد سعودی

به مناسبت ماه مبارک رمضان، امیر عبدالله بن عبدالعزیز ولیعهد و فرمانده گارد ملی سعودی دستور داد که به حساب شخصی وی بیش از ۲۰۰/۰۰۰ کتاب و رساله در موضوعات عقیدتی، عبادی، اجتماعی، تفسیری، حدیثی، فقهی و غیر آن چاپ نموده و در بین وابستگان به گارد ملی توزیع نمایند.

(روزنامه الرياض، مورخ ۲ رمضان ۱۴۱۸ برابر با ۱۰/۱۰/۷۶)

چاپ بیش از ۱۲۴ میلیون نسخه از قرآن کریم توسط مجمع ملک فهد

از سال ۱۴۰۵ تا سال ۱۴۱۷ ه. ق. مجمع ملک فهد در مدینه منوره ۷۰۰/۲۶۷/۱۲۴ نسخه از قرآن کریم در اندازه‌ها و رنگهای گوناگون چاپ نموده و طی این ۱۲ سال، تعداد ۱۰۵/۰۰۰/۰۰۰ نسخه از قرآن کریم به مسلمانان جهان اهدا شده است.

(روزنامه الرياض مورخ ۲۹ ذو القعدة ۱۴۱۸ برابر با ۷/۱/۷۷)

ملاحظه: توزیع قرآن‌های اهدایی عربستان در حج گذشته، به دلیل وجود اشتباهات و تحریف‌هایی در ترجمه فارسی آن، با اعتراض نماینده محترم ولی فقیه و نیز

مسئولان سازمان حج و زیارت روبرو شد که خوشبختانه دولت عربستان از ادامه توزیع آن خودداری کرده و قرآنهای بدون ترجمه را به زائران ایرانی خانه خدا هدیه داد.

دیدار بیش از ۲/۰۰۰/۰۰۰ نفر از مجمع ملک فهد

هماره در طول سال، از حاجیانی که به مدینه منوره مشرف می‌شوند، گروه‌هایی با برنامه ریزی و هماهنگی، از چاپخانه بزرگ قرآن کریم (مجمع ملک فهد) دیدار می‌نمایند که تا پایان سال ۱۴۱۷ ه. ق. تعداد دیدار کنندگان از دو میلیون نفر تجاوز نموده است. قابل ذکر است که علما، مهندسان، هنرمندان و کارگرانی که در این مرکز مشغول فعالیتند، حدود ۱۷۰۰ نفر می‌باشند که بسیاری از آنان سعودی هستند.

(روزنامه الرياض، مورخ ۲۹ ذی القعدة ۱۴۱۸ ه. برابر با ۱۷/۱/۷۷)

چگونگی برخورد با اهل بدعت

شیخ فوزان عضو هیأت علمی کبار العلمای عربستان طی مصاحبه‌ای در باره چگونگی برخورد با اهل بدعت گفت: تقسیم بدعت به «خوب» و «بد» باطل است و هرگونه بدعتی ضلالت تلقی می‌شود. برخی بدعتها؛ نظیر «عبادت قبور»، «ضریح ساختن»، «استغاثه از اموات»، «قربانی کردن برای اموات»، «خواندن مردگان به عنوان واسطه بین مردم و خداوند» و «قائل شدن به خلق قرآن»، انسان را از ملت اسلام خارج می‌کند.

بدعت در عقیده بسیار است که بزرگترین آن العیاذ بالله شرک و عبادت قبور و ضریح ساختن و عقاید معتزله و اشاعره است.

همچنین اهل بدعت، این مطلب را که خداوند به وسیله قرآن تکلم نموده است، نفی می‌کنند و می‌گویند قرآن کلام بشر و مخلوق است و از جانب خداوند نازل شده و خداوند به وسیله آن تکلم ننموده است که این خود از قبیح‌ترین بدعتها است!

و نیز جشن گرفتن تولد پیامبر ﷺ در تاریخی که می‌گویند ولادت پیامبر در آن ماه واقع شده، بدعت آشکار است. در این جشنها از منکرات بسیاری که شرک و... است صحبت می‌کنند. اسباب انتشار بدعت، جهل نسبت به کتاب الله و سنت پیامبر ﷺ می‌باشد.

با اهل بدعت بایستی با نصیحت و ترساندن از خدا برخورد نمود و اهدای کتب مفید نیز مؤثر است. (المسلمون، شماره ۶۶۷)

تأکید ۸۰ دانشگاه اسلامی بر استفاده از کانالهای ماهواره‌ای

اخیراً توسط دانشگاه امارات، سمیناری سه روزه در شهر «العین» امارات برگزار شد. رئیس‌ان و مدیران ۸۰ دانشگاه اسلامی از ۵۰ کشور جهان در این سمینار حضور یافته و ۲۹ بحث در ارتباط با مشکلات جهان اسلام مطرح نمودند. در این همایش - که زیر نظر شیخ نهیان وزیر آموزش و مطالعات علمی امارات و به ریاست دکتر عبدالله بن محسن الترقی وزیر اوقاف و امور اسلامی سعودی و رئیس «رابطة الجامعات الاسلامیه» برگزار گردید - ضمن بحثهای مختلف در موضوعات علمی، فرهنگی، اقتصادی و غیر آن، حاضران توصیه نمودند که از کانالهای ماهواره‌ای جهت پخش برنامه‌های اسلامی و ارائه شریعت، اخلاق و تمدن اسلامی استفاده گردد.

(هفته نامه المسلمون شماره ۶۷۳ مورخ ۲۷ شعبان ۱۴۱۸ برابر با ۶/۱۰/۷۶)

ملاحظه: بهره‌گیری از کانالهای ماهواره‌ای برای تبلیغ و گسترش فرهنگ تشیع در جهان، از جمله امور مهمی است که باید مورد توجه جدی مسؤولان محترم فرهنگی کشور، حوزه‌های علمیه و فرهنگیان حوزه و دانشگاه قرار گیرد.

امضای یک قرارداد همکاری بین جمعیت تبلیغات اسلامی و «یونسکو»

یک قرار داد همکاری بین جمعیت تبلیغات اسلامی و یونسکو توسط «فریدریک مایور» مدیر کل سازمان یونسکو و محمد احمد شریف دبیر کل جمعیت تبلیغات اسلامی به امضا رسید. و این قرارداد پشتوانه قراردادهای سالهای ۱۹۸۰ و ۱۹۸۴ میلادی است که به موجب آنها تعدادی از طرح‌های فرهنگی، تربیتی و علمی در برخی از کشورهای اسلامی اجرا گردید. طرحهای قرارداد جدید عبارت است از: حفر تعدادی چاه آب نوشیدنی در برخی از کشورهای منطقه ساحل آفریقا، ایجاد کرسی گفت‌وگو بین ادیان در یکی از دانشگاههای اسپانیا، تهیه دو فیلم فرهنگی در منطقه ساحل آفریقا و اسپانیا و ایجاد یک کرسی برای یونسکو در یکی از دانشگاههای آفریقایی جهت آموزش زبان عربی. ذکر این نکته لازم است که طبق قرار داد

مزبور، بودجه این طرحها را که بالغ بر یک میلیون دلار می‌باشد، جمعیت تبلیغات اسلامی می‌پردازد.

(هفته نامه العالم الاسلامی شماره ۱۵۳۷ مورخ ۷ رمضان ۱۴۱۸ برابر با ۱۵/۱۰/۷۶)

ملاحظه: گفتگوی بین ادیان و نیز تمدن‌ها که در اظهارات ریاست محترم جمهوری جناب آقای خاتمی فراوان مطرح شده است، از راهکارهای مهمی است که در صورت بهره‌گیری از آن، اندیشه اسلام ناب محمدی و تشیع علوی، به راحتی قلوب دیگر ملتها را به خود متمایل می‌سازد. مجامع فرهنگی شیعه باید در این راستا هماهنگی سریع و مؤثری بردارند.

۲۰/۰۰۰ کتاب داستانی برای کودکان بوسنی

هیأت عالی جمع آوری تبرعات برای مسلمانان بوسنی، مجموعه‌ای از کتابهای تبلیغی هدفدار را جهت بوسنی هرزگوین چاپ کرده است: تعداد ۲۰/۰۰۰ نسخه کتاب داستانی برای کودکان، ۱۰۰۰ نسخه کتاب آداب معاشرت، ۵۰/۰۰۰ نسخه «المبشرون بالجنه»، ۵۰/۰۰۰ نسخه کتاب آشنایی با دین اسلام، ۱۰۰/۰۰۰ نسخه کتاب روز و ۱۰۰/۰۰۰ نسخه کتاب آموزش قرآن کریم، که / ۳۷۶۰۰۰ مارک آلمانی هزینه در برداشته است.

(ماهانامه الرابطة، مورخ شوال ۱۴۱۸ برابر با بهمن و اسفند ۱۳۷۶)

موقعیت وزارت آموزش عالی سعودی در «اینترنت»

چندین ماه است که وزارت آموزش عالی سعودی از شبکه اینترنت بهره می‌برد. در این شبکه یک نشریه ماهانه دارد، برنامه کنفرانسهای دانشگاههای سعودی را از این طریق اعلام می‌کند و در هر ماه از میان اساتید دانشگاههای سعودی یک نفر را به عنوان استاد ماه معرفی می‌نماید. به علاوه، از خود وزارت آموزش عالی، دانشگاههای سعودی، با گرایشها و تخصصهای مختلف موجود در کشور، از برنامه‌ها، آمار فعالیتها و تعداد دانشجویان، از بحث‌های علمی رایج در کشور و از وابستگیهای فرهنگی سعودی در خارج کشور، همواره مطالبی در این شبکه مطرح می‌گردد.

موقعیت وزارت آموزش عالی سعودی در «اینترنت» به دو زبان عربی و انگلیسی است و

عنوان آن از این قرار است: [HTTP://WWW.MPHA.GOV.SA/](http://www.mpha.gov.sa/)

(هفته نامه المسلمون، مورخ ۲۴ شوال ۱۴۱۸ برابر با ۲/۱۲/۷۶)

بیش از ۳۰۰۰ حافظ و بیش از ۲۴۸/۰۰۰ نفر در راستای حفظ قرآن کریم تاکنون حدود ۳/۰۷۰ نفر از شرکت کنندگان در برنامه‌های تحفیظ القرآن الکریم در عربستان موفق شده‌اند که کل قرآن کریم را حفظ کنند که ۲۰۳ تن آنها از خانمها هستند و هم اکنون ۴۴۷ / ۲۴۸ نفر محصل در طریق حفظ قرآن کریم قرار دارند که ۷۰/۹۸۴ نفر آنها از خانمها می‌باشند.

گفتنی است که در عربستان ۴۴۶ / ۱۰ دوره، وابسته به جمعیت‌های خیریه تحفیظ القرآن الکریم وجود داشته که ۳/۲۹۲ دوره ویژه خواهران است. و در این رابطه ۵/۶۹۳ معلم مرد و ۳/۲۷۶ معلم زن مشغول فعالیتند و مجموع کارمندان که در این راستا خدمات می‌رسانند ۷۶۶ نفر می‌باشند.

(روزنامه عکاظ، مورخ ۱۷ ذو القعدة ۱۴۱۸ برابر با ۲۴/۱۲/۷۶)

طرح ساخت مسجد در پایتختهای کشورهای جهان

«رابطه العالم الاسلامی» در مکه مکرمه تصمیم گرفته است که در هر یک از پایتخت‌های کشورهای جهان، که فاقد مسجد هستند، یک مسجد مجهز بنا کند. انتظار می‌رود که هر یک از آن مساجد دو یا سه طبقه بوده و نمازخانه آن گنجایش حد اقل ۵۰۰ تا ۱۰۰۰ نفر را داشته باشد. به علاوه بخشی هم ویژه بانوان و همچنین کلاسهای جهت آموزش و دفاتر اداری هم ضمیمه گردد. و در کنار آن دو منزل مسکونی یکی برای امام و دیگری برای مؤذن برپا شود.

با توجه به این که بودجه ساخت هر یک از این مساجد بین یک میلیون تا سه میلیون دلار بر آورد گردیده، از مسلمین جهان خواسته شده تا «رابطه العالم الاسلامی» را در این طرح یاری نمایند. یاد آوری می‌شود که حدود ۵۰ پایتخت فاقد مسجد می‌باشند.

(هفته نامه المسلمون، مورخ ۱۰ شوال ۱۴۱۸ برابر با ۱۸/۱۱/۷۶ و روزنامه الشرق الاوسط مورخ ۲۰

شوال ۱۴۱۸ برابر با ۲۸/۱۱/۷۶)

۲۵۰ قافله پزشکی، کشاورزی و تبلیغی

مرکز جهانی جوانان مسلمان (الندوة العالمیه للشباب الاسلامی) طی ۷ سال گذشته، تعداد ۲۵۰ کاروان تبلیغی، پزشکی، کشاورزی و دامپزشکی در آسیا و آفریقا به راه انداخته است. دکتر عویش بن حربی معاون دبیر کل این مرکز، هدف از این برنامه‌ها را بیداری جوانان مسلمان و آشنا نمودن آنان به امور دینی دانست. وی اضافه کرد: در هر کاروانی یک پزشک، یک دامپزشک، یک پرستار، یک نفر متخصص در موضوع کشاورزی و امور دامداری و چند نفر مبلغ دینی حضور دارند. وی شروع این حرکت را از سال ۱۴۱۲ ه. ق. دانست و گفت: در نتیجه این فعالیت‌ها، یک میلیون و چهل و شش هزار نفر از تبلیغات اسلامی استفاده کرده، ۳۹۵ هزار نفر از خدمات دامپزشکی و ۷۳ هزار نفر از خدمات کشاورزی بهره‌مند شدند.

(روزنامه عکاظ مورخ ۲۰ شوال ۱۴۱۸ برابر با ۲۸/۱۱/۷۶)

فعالیت مؤسسه خیریه حرمین در شبکه «اینترنت»

با توجه به این که بیش از ۷۰/۰۰۰/۰۰۰ نفر هم اکنون از شبکه اینترنت بهره می‌برند و به طور متوسط در هر ماه یک میلیون نفر بر این تعداد افزوده می‌شود، مؤسسه خیریه حرمین از دو سال پیش تصمیم گرفت در این شبکه وارد شود و اکنون حدود ۶ ماه است که از این شبکه استفاده نموده و برنامه‌های تبلیغی خود را ارائه می‌دهد. معرفی اهداف و فعالیت‌های مؤسسه، ارائه مجله تبلیغی ماهانه، دعوت غیر مسلمانان به اسلام، معرفی برخی کتابها و بعضی مؤسسات اسلامی را می‌توان جزء این برنامه‌ها دانست. عنوان این مؤسسه در شبکه اینترنت چنین است: [HTTP://WWW.ALHARAMAIN.ORG](http://www.alharamain.org)

(هفته نامه الدعوة، مورخ ۱۷ رمضان ۱۴۱۸ برابر با ۲۵/۱۰/۷۶)

دوره‌های آموزش ضمن خدمت برای مبلغان خارج کشور

در ماه شعبان گذشته چهار دوره علوم شرعی و عربی جهت ارتقای سطح علمی مبلغان در مالزی، بریتانیا، هند و اندونزی بر گزار گردید. دکتر سعود بن عبدالله الغدیان، مدیر کل تبلیغات خارج از کشور سعودی، با بیان این مطلب گفت: این دوره‌ها به دستور دکتر عبدالله بن عبد المحسن التركي وزیر امور اسلامی و تبلیغ و ارشاد سعودی بر گزار شده و ۳۰۰ نفر مبلغ

وابسته به عربستان در این دوره‌ها شرکت جسته و از موضوعات: علوم قرآنی، عقیدتی، تفسیری، تبلیغی و زبان عربی استفاده نمودند. دکتر سعود اضافه نمود: وزارت امور اسلامی سعودی جهت نشر فرهنگ اسلامی ۲۴ دفتر در نقاط مختلف جهان تأسیس نموده و آنها را با همه امکانات تجهیز کرده تا بتوانند به رسالت تبلیغی خود ادامه دهند. وی افزود: ۲۰۰۰ مبلغ تابع این وزارتخانه در ۹۰ کشور جهان در ارتباط با این دفاتر مشغول فعالیتند.

(هفته نامه الدعوه مورخ ۲۴ رمضان ۱۴۱۸ برابر با ۲/۱۱/۷۷)

معرفی مدینه از طریق اینترنت

مدیر عامل مرکز بررسی‌های مدینه منوره دکتر عبدالباسط بدر، طی یک سخنرانی در جلسه انجمن ادبی مدینه منوره درباره ارتباط این مرکز از طریق اینترنت به جهان ارتباطات صحبت نموده و به موضوعاتی چون: «تاریخ و فرهنگ مدینه»، «نشر اسلام در مدینه»، «هجرت پیامبر ﷺ»، «وجود مسجد النبی» و... اشاره نمود که از طریق اینترنت قابل انتقال به جهان می‌باشد.

ملاحظه: برابر خبر فوق، این مرکز اخیراً به شبکه اینترنت وصل شده است.

فهرست یک‌ساله مقالات «میقات حج»

(سال ششم)

ش	ص	مقاله	نویسنده
۲۱	۵	حج در کلام رهبر و بنیانگذار جمهوری اسلامی حضرت امام خمینی - قدس سره -	
۲۲	۵	حج در کلام رهبر و بنیانگذار جمهوری اسلامی حضرت امام خمینی - قدس سره -	
۲۳	۵	حج در کلام رهبر و بنیانگذار جمهوری اسلامی حضرت امام خمینی - قدس سره -	
۲۴	۵	حج در کلام رهبر و بنیانگذار جمهوری اسلامی حضرت امام خمینی - قدس سره -	
۲۱	۷	حج در کلام رهبر معظم انقلاب اسلامی حضرت آیت الله خامنه‌ای - مد ظله العالی -	
۲۲	۷	حج در کلام رهبر معظم انقلاب اسلامی حضرت آیت الله خامنه‌ای - مد ظله العالی -	
۲۳	۷	حج در کلام رهبر معظم انقلاب اسلامی حضرت آیت الله خامنه‌ای - مد ظله العالی -	
۲۴	۷	حج در کلام رهبر معظم انقلاب اسلامی حضرت آیت الله خامنه‌ای - مد ظله العالی -	

۲۱	۹	سر مقاله	
----	---	----------	--

● اسرار و معارف حج

ش	ص	مقاله	نویسنده
۲۱	۱۴	۱- وقوف شعور بر انگیز در مشعر الحرام	سید محمدباقر حجتی
۲۱	۳۱	۲- روح حج	محمدتقی رهبر

مقاله	نویسنده	ش	ص
۳- عرفان حج	قادر فاضلی	۲۲	۱۰
۴- حج و برائت از مشرکان	محمدتقی رهبر	۲۲	۲۹
۵- عرفان حج (۳)	قادر فاضلی	۲۳	۱۰
۶- حج، وسیله تقرّب به خداوند	سیدمحمد علوی مقدم	۲۳	۲۷
۷- حج و رهبری	محمدتقی رهبر	۲۴	۱۰
۸- آموزه‌هایی از کعبه	محمد مهدی آصفی / ترجمه: محمد مقدّس	۲۴	۲۲

● فقّه حجّ

مقاله	نویسنده	ش	ص
۱- نگرشی جدید در حکم عمره مفرده	محمد رحمانی	۲۱	۴۲
۲- استفتاءات جدید	محمدحسین فلاحزاده	۲۱	۶۳
۳- وجوب عمره همراه با حج افراد وقران و...	محمد رحمانی	۲۲	۵۰
۴- مقام ابراهیم و نقش آن در طواف و نماز	علی ذاکری	۲۳	۴۴
۵- سندی از یک حج نیابتی	سید جمال الدین ترابی طباطبایی	۲۳	۶۹
۶- استفتاءات جدید	محمدحسین فلاحزاده	۲۴	۲۸

● تاریخ و رجال

مقاله	نویسنده	ش	ص
۱- صفّه	محمدالیاس عبدالغنی / سیدابراهیم سیدعلوی	۲۱	۷۰
۲- تاریخ تشیع در مکه، مدینه و...	مارکو سلّتی / ترجمه: رسول جعفریان	۲۲	۶۶
۳- موقعیت یهود در مدینه	عبدالله بن عبدالعزیز ادريس / ترجمه: شهلا بختیاری	۲۲	۸۷
۴- تواریخ مکه	رسول جعفریان	۲۳	۷۶
۵- موقعیت یهود در مدینه (۲)	عبدالله بن عبدالعزیز ادريس / شهلا بختیاری	۲۳	۹۰
۶- افسانه غرانبیق	سید جعفر شهیدی	۲۴	۵۲

● اماکن و آثار

ش	ص	نویسنده	مقاله
۲۱	۸۶	محمّدباقر حسینی خلخالی/محمّدرضا فرهنگ	۱- مکه جنت اول
ش	ص	نویسنده	مقاله
۲۱	۱۰۸	حمد الجاسر/رسول جعفریان	۲- محل ولادت رسول ﷺ
۲۱	۱۲۱	ایوب صبری پاشا/سیدعلی قاضی عسکر	۳- اسامی سامی مکه الله
۲۲	۱۰۲	محمّد صادق نجمی	۴- محل دفن عبدالله پدر رسول خدا ﷺ
۲۳	۱۱۰	به کوشش: محمّدرضا فرهنگ	۵- مکه، جنت اول (۲)
۲۴	۷۸	غلامحسن محزومی	۶- موقعیت اقتصادی مدینه در جاهلیت و عصر پیامبر

● حج در آیین ادب فارسی

ش	ص	نویسنده	مقاله
۲۱	۱۴۲	خلیل الله یزدانی	۱- حج در شعر فارسی
۲۲	۱۱۶	احمد احمدی بیرجندی	۲- حج در آیین هنر و ادبیات
۲۳	۱۳۲	مرضیه فامیل دردشتی	۳- سفر عشق (مناسک حج)
۲۴	۹۴	جواد محدّثی	۴- ضیافتی با میزبانی خدا

● خاطرات

ش	ص	نویسنده	مقاله
۲۱	۱۵۸	محمّدعلی مهدوی‌راد	۱- ره‌آوردی از دیار دوست
۲۲	۱۷۴	مرتضی باقری	۲- مستانه‌ترین شب من و پدرم
۲۳	۱۸۴	محمّد محمّدی ری‌شهری	۳- خاطرات حج
۲۴	۱۶۶	محمّدعلی مهدوی‌راد	۴- ره‌آوردی از دیار دوست

● از نگاهی دیگر

ش	ص	نویسنده	مقاله
۲۱	۱۷۸	سیدمصطفی محقق داماد	۱- سرگذشت عدالت و قضا در عربستان
۲۲	۱۹۶		۲- نگاهی به مطبوعات عربستان

۱۹۲	۲۳	سیدمحمدباقر حجتی	۳- دیداری از «رابطه العالم الاسلامی»
۱۸۲	۲۴	محمد باقر حجتی	۴- در نشست با «العمراوی» (عَمْرَوِی)
ص	ش	نویسنده	مقاله
۱۹۱	۲۴		۵- نگاهی به مطبوعات عربستان

● جایزهای حج

ص	ش	نویسنده	مقاله
۱۴۴	۲۲	محمد محمدی ری‌شهری	۱- وظایف هسته‌های امر به معروف در حج
۱۵۲	۲۲		۲- گزارشی از اعزام دانشجویان به عمره
۱۵۶	۲۳	عبدالهادی مسعودی	۳- وظایف اخلاقی حاجیان
۱۱۴	۲۴	سلمی سمر دملوجی / ترجمه: محمدرضا مروارید	۴- توسعه جدید مسجدالحرام

● نقد و معرفی کتاب

ص	ش	نویسنده	مقاله
۱۶۴	۲۲	سید محمد باقر حجتی	۱- شفاء الغرام بأخبار البلد الحرام (تقی الدین فاسی)
۱۷۲	۲۳	حسین محمد علی شکری / عبدالمحمد آیتی	۲- کتابشناسی تاریخ مدینه
۱۴۲	۲۴	محمد رحمانی	۳- یک کتاب در یک مقاله

● بهداشت در حج

ص	ش	نویسنده	مقاله
۱۸۲	۲۲	ایوب صبری پاشا / سیدعلی قاضی عسکر	۱- مقدمه ظهور امراض در مکّه

● گفتگو

ص	ش	نویسنده	مقاله
۱۳۲	۲۴		۱- نشستی با رییس محترم سازمان حج و زیارت

فهرست مؤلفان مقاله‌های «میقات حج» (سال ششم)

نویسنده	مقاله	ش	ص
أصفی، محمد مهدی / ترجمه: محمد مقدّس	آموزه‌هایی از کعبه	۲۴	۲۲
احمدی بیرجندی، احمد	حج در آیینة هنر و ادبیات	۲۲	۱۱۶
ایوب صبری پاشا / سیدعلی قاضی عسکر	اسامی سامی مکةالله	۲۱	۱۲۱
ایوب صبری پاشا / سیدعلی قاضی عسکر	مقدمه ظهور امراض در مکة	۲۲	۱۸۲
باقری، مرتضی	مستانه‌ترین شب من و پدرم	۲۲	۱۷۴
ترابی طباطبایی، سید جمال الدین	سندی از یک حج نیابتی	۲۳	۶۹
جعفریان، رسول	تواریخ مکة	۲۳	۷۶
حجتی، سید محمد باقر	دیداری از «رابطة العالم الإسلامی»	۲۳	۱۹۲
حجتی، سید محمد باقر	شفاء الغرام بأخبار البلد الحرام	۲۲	۱۶۴
حجتی، سید محمد باقر	وقوف شعور بر انگیز در مشعر الحرام	۲۱	۱۴
حجتی، محمد باقر	در نشست با «العمرای» (عَمْرَوِی)	۲۴	۱۸۲
حسین محمد علی شکری / عبدالمحمد آیتی	کتابشناسی تاریخ مدینه	۲۳	۱۷۲
حمد الجاسر / رسول جعفریان	محل ولادت رسول ﷺ	۲۱	۱۰۸
ذاکری، علی	مقام ابراهیم و نقش آن در طواف و نماز	۲۳	۴۴
رحمانی، محمد	نگرشی جدید در حکم عمره مفرده	۲۱	۴۲
رحمانی، محمد	وجوب عمره همراه با حج افراد و قرآن و...	۲۲	۵۰

نویسنده	مقاله	ش	ص
رحمانی، محمد	یک کتاب در یک مقاله	۲۴	۱۴۲
رهبر، محمدتقی	حج و برائت از مشرکان	۲۲	۲۹
رهبر، محمدتقی	حج و رهبری	۲۴	۱۰
رهبر، محمدتقی	روح حج	۲۱	۳۱
سلمی سمر دملوجی / ترجمه: محمدرضا مروارید	توسعه جدید مسجدالحرام	۲۴	۱۱۴
شهیدی، سید جعفر	افسانه غرائق	۲۴	۵۲
عبدالعفی، محمدالیاس / اسیدابراهیم سیدعلوی	صفه	۲۱	۷۰
عبدالله بن عبدالعزیز ادریس / ترجمه: شهلا بختیاری	موقعیت یهود در مدینه	۲۲	۸۷
عبدالله بن عبدالعزیز ادریس / شهلا بختیاری	موقعیت یهود در مدینه (۲)	۲۳	۹۰
علوی مقدم، سیدمحمد	حج، وسیله تقرب به خداوند	۲۳	۲۷
فاضلی، قادر	عرفان حج	۲۲	۱۰
فاضلی، قادر	عرفان حج (۳)	۲۳	۱۰
فامیل دردشتی، مرضیه	سفر عشق (مناسک حج)	۲۳	۱۳۲
فلاح‌زاده، محمدحسین	استفتاءات جدید	۲۱	۶۳
فلاح‌زاده، محمدحسین	استفتاءات جدید	۲۴	۳۸
مارکو سلتی / ترجمه: رسول جعفریان	تاریخ تشیع در مکه، مدینه و...	۲۲	۶۶
محدثی، جواد و...	ضیافتی با میزبانی خدا	۲۴	۹۴
محزومی، غلامحسن	موقعیت اقتصادی مدینه در جاهلیت و عصر پیامبر	۲۴	۷۸
محقق داماد، سیدمصطفی	سرگذشت عدالت و قضا در عربستان	۲۱	۱۷۸
محمدباقر حسینی خلخالی / محمدرضا فرهنگ	مکه جنت اول	۲۱	۸۶
محمدباقر حسینی خلخالی / محمدرضا فرهنگ	مکه، جنت اول (۲)	۲۳	۱۱۰
محمدی ری‌شهری، محمد	خاطرات حج	۲۳	۱۸۴
محمدی ری‌شهری، محمد	وظایف هسته‌های امر به معروف در حج	۲۲	۱۴۴
مسعودی، عبدالهادی	وظایف اخلاقی حاجیان	۲۳	۱۵۶
مهروی‌راد، محمدعلی	راه‌آوردی از دیار دوست	۲۱	۱۵۸
مهروی‌راد، محمدعلی	راه‌آوردی از دیار دوست	۲۴	۱۶۶
نجمی، محمد صادق	محل دفن عبدالله پدر رسول خدا ﷺ	۲۲	۱۰۲
یزدانی، خلیل‌الله	حج در شعر فارسی	۲۱	۱۴۲